

Az Eucharisztia örökös pünkösöd

Minden templom, minden tabernákulum fényesebb a Napnál, mert a Szeretet, a mindenek fölötti Szeretet vett lakást benne.

Chiara Lubich

Az emmauszi tanítványok kérésére, hogy „velük” maradjon, Jézus egy sokkal nagyobb ajándékkal válaszolt: az Eucharisztia szentségével megtalálta annak módját, hogy *bennünk* maradjon.

II. János Pál pápa

Az egyházi élet forrása és csúcsa, az Eucharisztia örökös pünkösöd, mivel minden szentmisében megkapjuk a Szentlelket, aki mélyebben egyesít bennünket Krisztussal, és Őbenne átalakít minket.

XVI. Benedek pápa

Az a helyes előkészület a szentáldozáshoz, ha az ember minél több szeretetszolgálatot visz magával.

P. Bíró Ferenc S. J.

Az egész nap legyen fölkészülés a szentáldozásra, és hálaadás érte.

Szent Pio atya

Boldogok a tiszta lelkek, akiknek megvan a vigasztalásuk, hogy a szentáldozásban egyesülhetnek Krisztus Urunkkal! Az égben úgy ragyognak majd, mint a gyönyörű gyémántok, mert Isten látszik bennük.

Vianney Szent János

Ha meg akarsz gyógyulni, egy éven át mindennap tölts el egy órát az Ol-táriszentség előtt. Ismerd el szegénységed, betegséged, és ismételd: „*Irgalmazz nekem, Jézus, bűnös vagyok!*” Hagyd, hogy Jézus közelsége áthasson, hogy szeretete meggyógyítson!

Carlo Carretto

Összeállította: *Gellért atya*

Csíksomlyói zarándoklatunk, 2015

A pünkösdi hétvégén Csíksomlyóra zarándokoltunk, egy maroknyi csapat Albertfalváról. Nyolc-kilencfős csapattal már évek óta járunk a búcsúba, sokan jelezték akkor, hogy szívesen jönnének velünk. Így esett a közösség kibővítése. Azért hajlottunk erre most, mert az idén ünnepli a zarándokhely a kegyszobor 500. születésnapját, és mert Gellért atya is támogatta jelenlétével az utazást. Úgy tűnt mások is hasonlóképpen gondolkodtak, mert nagyon sokan érkezünk együtt imádkozni a Csíksomlyói Szűzanyához, aki 1567 óta segíti a magyarokat, amikor is János Zsigmond erdélyi fejedelem erőszakkal akarta a székelyeket kényszeríteni az unitárius új hit elfogadására. A gyergyói, csíki és kászoni népek itt gyülekeztek, kérve a Szűzanya hatóságos közbenjárását, innen indultak a Hargitára, megívni a hitük védelmére megszervezett csatát. A győzelem után visszatértek Csíksomlyóra hálát adni Istennek és a Szűzanyának a segítségért. Megfogadták, hogy ennek emlékére minden pünkösdszombaton egységesen elzarándokolnak Csíksomlyóra, a Szűzanya tiszteletére.

Ehhez csatlakoztunk tehát mi is, szívünkben hordozva családjainkat, barátokat, és egész Albertfalvát.

A zarándoklat testi-lelki élményeiről maguk a zarándokok számolnak be az Egyházközségi Levél olvasóinak.

Várakozással indultunk neki tiszteletünket tenni a somlyói Szűzanyánál, kérni a Szentlélek indítását, megújulást hitünkben és szeretetünkben. Nem kellett csalódnunk. Mennyei édesanyánk magához ölelt bennünket sok százezer másik gyermekével együtt.

A pünkösdi Lélek misére gyűjtött össze bennünket vendéglátóinkkal együtt a máréfalvi templomba, és a Hargita csúcsán körbetekintve láhattuk a földet, melyet az Isten ránk, magyarokra bízott.

Köszönet a szívélyes vendéglátásért, a türelmes, jókedvű útitársakért és a szerencsés hazatérésért.

Gellért atya

Második alkalommal vettünk részt a pünkösdi csíksomlyói zarándoklaton, három évvel ezelőtt már átértük ezt a felemelő élményt a fő esemény, a zarándoklat célja, a pünkösdszombati ünnepi mise önmagában is hasonlíthatatlan élmény, de a többszázézes, keresztekkel és zászlókkal énekelve vonuló ünneplő sokaság, a csodálatos vidék és az emelkedett hangulat egyedülálló ünneppé varázsolja ezt a hatalmas találkozót.

A négy napos zarándoklat össz-élményéhez szorosan hozzátartozik házigazdáink önfeláldozó vendégszeretete, őszinte melegszívű nyitottsága és az éjszakába nyúló beszélgetések.

Ludmány Emil és Papp Györgyi

Gondolataim fésületlenül:

Idegenként érkeztem a Kovács családhoz (szállásadók), és családtagként távoztam.

Külön élmény volt Mózeske házi koncertje.

Meglepett az a profizmus, amivel a „MICKÓ-LACI TOURS” végig kézben tartotta a társaság programjait. Látszott, szívügyüknek tartják, hogy ez a maroknyi csapat valódi élményeket kaphasson az úton. Igazi idegenvezetők voltak!

Leírhatatlan érzés félmillió emberrel egyszerre együtt imádkozni, vagy éppen a Himnuszt együtt énekelni.

Jó kis csapat verődött össze, élmény volt velük zarándokolni.

Szívesen töltöttem volna több időt egy-egy helyen. Pl.: Csíksomlyón a kegytemplomban, vagy Székelyudvarhelyen. (Belátom, hogy nem volt rá mód.)

Köszönöm: Kiss István

A zarándoklat élményét summázva: egységélményt adott. A valahova tartozás biztonságát.

Felemelő volt látni, érezni, hogy sokan vagyunk keresztények és magyarok.

Szívmelengető volt megtapasztalni az erdélyi emberek erős hagyományörzését. Ez életük minden területén megnyilvánul: ünnepi és hétköznapi ruházatuk, építészetük, dísz tárgyaik, ételeik stb. Beszédjük ízes, színes, érzelemgazdag, elárulja a beszélőről hovatartozását.

A zarándoklat emlékezetes, lélek-feltöltő, testet is erősítő épülést adott.

Köszönet a Mickóéknak a szeretettel, gondos, színvonalas vezetésért.

Agócs Klára

Május 22-től 25-ig zárandokúton vettem részt a csíksomlyói Segítő Szűz Máriához.

Hosszú gyaloglás után, lelkesen, vidáman fáradságot nem ismerve 1/2-re érkezünk a szentmise helyszínére, ahol nagyon sok testvérünk volt. Nagyon megható volt a kezdet és a fogadtatás is, ahogy a nagy tömeg együtt, fegyelmezetten imádkozott.

A nyeregből visszasétálva, a kegytemplomba lélekben megerősödve térünk be.

Hálát adok ezért a zárandokútért a szervezőknek és saját akaratomnak.

Isten áldása kísérjen mindenkit, és merje vállalni az elkövetkező zárandoklatot.

Zentai Kati

Köszönjük szépen az albertfalvi plébániának a csíksomlyói búcsúra történő zárandokút megszervezését, amelyen régi álmunk volt részt venni.

Megrendítő élmény volt a székely magyarokkal közösen, több százezren együtt imádkozni a Szűzanyához.

Másnap a kirándulás során még éppen láttuk a Hargita csúcsára lóháton felkapaszkodó huszárokat, akik énekükkel felidéztek a régi időket.

Az élményekben gazdag zárandoklatot a napi imák és a vendégszerető székely családok tették még emlékezetesebbé. Ámulatba ejtő volt a helyi székelyek mély hite és pozitív életszemlélete, amiből mi is töltökeztünk.

Lepp László és Rátosi Melinda

A csíksomlyói zárandokutunk nem csak a pünkösdi székelyföldi ünnepét jelentette számunkra, hanem lelki, Szentlelkes ajándék volt átélni, hogy sok százezer magyar ember a hitéért kiállva magyarságát tisztelve, őrizve együtt imádkozott, énekelt, olykor a meghatottság könnyei között el-elcsukló hangon.

A több mint 400 éve pünkösdi szombatján a világ minden tájáról idese-reglő igaz, hívő magyarok a biztosítékai nemzetünk fennmaradásának a Szűzanya segítségével. Oltalma alá futhatunk megpróbáltatásaink, bánatunk, örömeink, hálánk idején.

Megyeri család

Ez volt az a hely és idő, amikor az ember kiszakadva a mindennapokból egészen másképp látja a helyét a világban.

Először vettünk részt a búcsúban. Sokat hallottunk róla, de azt az érzést nem lehet átadni, ami az embert ennyi hasonlóan érző társa közösségében átjárja. Azt reméljük, ez minél tovább kitart odahaza.

Külön köszönjük az albertfalvi közösség kedvességét és befogadását.

Rajnai család

Jártam már Szűzanya kegyhelyen, és vehettem részt több százezres zárandoklaton, de a csíksomlyói pütkösdi búcsún most először. Így minden perc rengeteg új, felfedezésre váró élményt hordozott számomra, akár szemlélni, hallgatni, ízlelni, járni, vagy lelkembe befogadni kellett, lehetett. A Szűzanya iránti szeretet, tisztelet és hála megtapasztalása olyan kegyelmi ajándék volt, amely hazatérve is hitet ad a mindennapokban. Megható volt átélni, milyen sokan tartozunk egy nemzethez még akkor is, ha a világ különböző pontjain élünk. Példaértékű és erőt adó volt vendéglátó háziasszonyunk, a kétgyermekes családjának elszántsága, mély hite, ahogyan a háztartás és a vendéglátásunk mellett pénteken és szombaton is felkerekedett, hogy gyalogosan zárandokoljon el a székelyudvarhelyi hívekkel Csíksomlyóra (összesen kb. 50 km, hajnali 3 órás kelés stb.).

Hálát adok Uram, ezért a zárandoklatért, mindazokért, akik által részese lehettem ennek az élménynek, testi-, lelki töltekezésnek!

Takácsné Kiss Anikó

Köszönjük *Mickónak* és *Lacinak* a nagyszerű szervezést, az idegenvezetést és a meglepetéseket; *Gellért atyának* az énekekkel is fűszerezett bensőséges buszos imádságokat; *Györgyinek* és *Emilnek* a sugárzó jókedvét és optimizmusát, még a kétórás fogyvásárhelyi dugóban is; *Klárinak* a folyamatos kedvességét; *Teri néninek* a példaadó kitartását és fiatalos lendületét, még a Madarasi Hargita legtetetjén is; *Moninak* és *Kingának* a buszon töltött vidám perceket, különösen is *Kinga* reflexjátékát és a közös zászlóvitelt; *Melinek* és *Lacinak* a jószomszédságot és a titkot, ami összeköti leendő esküvőjüket az albertfalvi Szent Antal szoborral; *Kati néninek* a fiatalos „jófejségét” és a fergeteges kókuszos sütit; *Pistinek*, hogy a tétlenebb időszakokban sem unatkoztunk egy percig sem, és hogy majd elkészíti zárandoklatunk „dokumentumfilmjét”; *Évának* a bölcs előrelátását, *Annának* és *Máténak*, hogy nem albertfalviként eljöttek velünk és olyan sokszor kedvesen felajánlották, hogy viszik a zárandokzászlót; *Adriennek* a barátságosságát; *Magdinak* és *Katának* az elevenségét és cserfességét, meg azt, hogy megtudtuk, hogy a Madarasi Hargita utolsó 1 kilométere pontosan 1550

Kata-lépés; *Zsoltnak* a kitartását és a biztonságban való megérkezéseinket; és végül, de legfőképpen a Jó Istennek a csodálatos időt, a gyönyörű tájakat, a jó kedvünket, a házigazdáinkat és az egész ünneplő sereget a Somlyónyeregben, s hogy mindennek részesei lehettünk!

Takács Károly (Kaca)

„Mint ahogy az ember nem veszi különösképpen észre azt, hogy tiszta, napsütötte levegőt szív be a tüdejébe. Csak amikor koromba és porba kerül, csak akkor emlékszik vissza arra, hogy valamikor más volt a levegő. Éppen így nem érzi az ember a szabadságot sem, amikor benne él. Hiszen a szabadság maga a levegő, amit valahogyan belülről szív az ember, és az igazi szabadság olyan, mint a napsütötte havasi levegő.” Wass Albert sorai.

Gyerekeim, barátaim élményeit hallgatva, nagyon régen készültem, hogy elinduljak. Idén végre sikerült. Biztosan nem véletlenül! Éppen most, éppen ezzel a közösséggel, unokámmal és éppen Mickó és Laci vezetésével. Nincsenek véletlenek. Még nagyon friss az élmény ezért kerestem a költő szavait. Nem kell behunyni a szememet, hogy lássam a napsütötte havasi levegőt, mert érzem. És mindent: a fáradságot, a megérkezést, a kedves fogadtatást, a különleges fűszerekkel ízesített ételek ízét, az együtt zarándoló, imádkozó, éneklő boldog embereket, a hargitai kopjafákat, a jóízű beszélgetéseket... Igazi Ünnepe volt, és igazi Pünkösde. Add Uram, hogy ez a sok szépség alakítsa életemet, gondolataimat! Köszönöm! Viszontlátásra!

Benczurné Quirico Monika

Valóban nagy élmény volt ebben a közösségben megélni a Jóisten és a Szűzanya szeretetét, segítő jóságát. Ők vezettek bennünket, szervezőket is. Őket illeti a dicsőség!

Bízást bízom benne, hogy a lelki töltekezés, a Szűzanya szeretete és a Szentlélek kiáradása kisugárzik a körülöttünk élőkre!

Mickó

A lélek virágba borulása. Nagyböjti pillanatképek

Tavaszdodik. Már a szellők sem mardosva érintik az ember bőrét, csak úgy lágyan, egészen simogatva. Még nem nyíltak ki a fákon a virágok. Csak rügyeznek. De majd húsvétra... Akkorra majd virágba borulnak a fák. Talán ezzel ők is a Megváltó útját vágynak behinteni, ne fájjon annyira a keresztség súlya, mikor azt a Golgotára cipeli. Vagy már a feltámadás reményét hirdetik?

Nagyböjt van. Valahogy ilyenkor megáll az idő. Vagy mi magunk igyekszünk a nagy rohanásban jobban befelé figyelni? A hamvazószerdai áldott hamu hitünk megerősítésére késztet. Ilyenkor talán még erősebben vágyakozik a lélek a sokatmondó csendre, szemlélődésre, szomjazik a szív a lelket buzdító szavakra, valamire, ami közelebb emel Krisztushoz, valamire, amivel jobban megérthetjük az Ő Atyjának kimondott és megvalósított igenjét.

Ebben a szent negyven napban mintha rügyezni kezdene lelkünk. És ahogy táplálkozik, szívja magába az isteni fényt, egyre csak nőddögél, hogy virágba borulhasson... Ezt a táplálást segítik elő a lelkigyakorlatok is. Albertfalván idén is részt vehettünk a családos közösségeknek szervezett lelkigyakorlatos délutánon. Szabon Gábor atya derűs humorával, ugyanakkor méltó komolysággal vezetett minket a lelki mélységekbe, amelynek kiindulópontját az akkori vasárnap evangéliuma adta. (Jn 12, 20–33) „...látzni szeretnénk Jézust!” , „...megrendült a lelkem.”, „Eljött az óra, hogy az Emberfia megdicsőüljön.” „De hiszen ezért jöttem, ezért az óráért.” – hangzottak vissza Gábor atya kérésére a lelkeket megérintő sorok. Komoly, nehéz szavak, amelyek táplálónan formálnak, mindig máshogyan építve. Majd Krisztusról folytatódott az elmélkedés. Gábor atya gondolataiból kiindulva néhány pillanatképet gyűjtöttem össze:

Krisztus ember és Isten egy személyben. Krisztus ember. És Isten. De Krisztus ember is. Ember. Mint mindannyian. Vajon mennyit láthatott? Mennyit tudhatott? Mennyiben volt nagyobb rálátása bármire, amibe belekezdett, mint nekünk? Hiszen ember volt. Ugyanúgy érzett, ugyanúgy fáradt, szenvedett és ugyanúgy fájt neki minden, mint nekünk. Csak a bűn hiányzott belőle. Csak a bűn. Mégis szenvedett, mert magára vette azokat a

bűnöket, amik sosem voltak övéi. Az emberekért, értünk. „Megrendült a lelkem.” Hihetetlen belegondolni, hogy a teremtő Isten megtestesülve volt jelen és járt azon a Földön, amin mi élünk most. Hihetetlen elgondolni, hogy Jeruzsálemben, most a 21. században, az egymásra rakódott por, föld és kőrétegek alatt vannak olyan rétegek, amelyeket Krisztus lába érintett. Krisztus lába. A megtestesült Isten lába. Van olyan porszem, amire az Ő vére hullt. Van olyan fa, amely talán már akkor ott nőtt a Getszmáni-kertben...

Négy percig a másik szemébe nézni... Négy percig. Csak négy percig. Szavak nélkül, csak a másik szemébe nézni. Gábor atya egy videóról mesélt nekünk (<http://www.szeretlekmagyarorszag.hu/ez-lesz-ha-a-parotokkal-4-percig-neztek-egymas-szemebe/>), hogy mennyire megindító szavak nélkül a másik szemébe tekinteni. Szokták mondani, hogy a szem a lélek tükre. Talán többször kéne igazán a másik ember szemébe néznünk, úgy igazán. Mert valahol ott összekapcsolódnak a lelkek. És ha Krisztus szemébe néznénk négy percig szavak nélkül? Azt hiszem, valahol itt kezdődik a szemlélődés. Nézni Őt és engedni, hogy körülölelve formáljon, hogy szavak nélkül kifejezzem a szeretetet és befogadjam a másik szeretetét. Talán egy idő után a szemekből Krisztus egy-egy pillantását is elragadhatjuk és megőrizhetjük. Vajon aki az én szemembe néz, Krisztus pillantását tudja ajándékba kapni tőlem?

Jézus szerepébe bújni és az Ő szemével nézni a világot. Azt hiszem ez egy összefoglaló gondolata volt Gábor atyának, nemcsak a lelkigyakorlatra, hanem a nagybőjtre is. Hiszen, ha minél mélyebben megismerjük Krisztust – ahogy az Ő emberségéről is elmélkedhettünk – és ha ezen felül az Ő szemébe tekintve élünk, töltekezünk, akkor egyre inkább az Ő szemén keresztül szemlélhetjük a világot és a másik embert. Az Eucharishtiában pedig személyesen jön hozzánk, és akkor ezáltal már Ő tud cselekedni bennünk. Igazán Krisztusivá válhatunk általa, egészen Hozzá lényegülhetünk. Egészen Hozzá. És ha engedem, Ő cselekszik rajtam keresztül... Krisztus, rajtam keresztül. Valahol itt van elrejtve hitünk misztériuma is...

Nagybőjt van, a lelki virágba borulás előtti időszak, a húsvétra készülés pillanatai. Lehetőség megérteni Krisztust, elmélkedni az Ő megváltó tettén. Vajon én tudok meghalni önmagamnak másokért? Átlényegülni egészen Krisztusivá? Hogy Ő cselekedjen bennem, és ha a másik ember a szemembe néz, valami Krisztusból megérinthesse őt?

Hálás szívvel köszönjük Gábor atyának a látogatását és a lelkigyakorlatot, elmélkedést, amivel hozzásegített bennünket, hogy közelebről szemlélhessük Krisztust és elgondolkodhassunk, hogyan tekintsünk a világra. És

köszönjük Mickónak is a szervezést, hogy családok közösségeink idén is részt vehessenek a plébániánkon megszervezett nagybőjti lelkigyakorlaton. Isten áldja meg őket szolgálatukért!

A lelkigyakorlat témájához kapcsolódó gyönyörű imádsággal kívánok mindenkinek áldott Húsvétot!

Jézus, lábunk együtt járjon,
A mi kezünk együtt gyűjtsön,
Szívünk együtt dobbanjon,
Bensők együtt érezzen,
Elmének gondolata egy legyen.
Fülünk együtt füleljen a csöndességre,
Szemünk egymásba nézzen és összeforrjon,
Ó Jézusom, a mi ajkunk együtt
könyörögjön irgalomért
az örök Atyához.
Ámen.

Medgyessy Zsófia

Egy lelkigyakorlat margójára

Nem látod,
Mégis megtalálod,
Érzed, itt az Igaz.
És vigaszt

Nyújt neked,
Most is fogja kezéd,
S melletted áll mindig.
De így itt,

Teljesen
Átölel kedvesen,
S jelenléte valós.
A balsors,

Fájdalom,
Ha tép, csak átadom
Magam a varázsnak.
Itt másnak,

Itt jobbnak
Érzem magam, gondnak
Nincs helye szívemben.
Így engem

Még senki
Nem tudott szeretni,
Mint Ő, aki éltet.
Ad létet,

Ad mindent,
Ad nyugalmat, hitet,
S e helyen még inkább.
A világ

Azt mondja:
Nincsen semmi gondja,
Nélküle is boldog.
E dolgot

Mindenki
Helyre tudná tenni,
Ha eljönne ide.
Mert hidd el,

Itt hallja,
Itt megtapasztalja,
Itt elhiszi, hogy él.
Nincs fortély,

A képlet
Egyszerű: a lélek

Itt magára talál.

Nincs talány:

Befogad,
Megnyugtat, erőt ad,
Majd utadra ereszt
Péliföldszentkereszt.

Bató Mihály András

Don Boscós hírek, 2015

Nemrég tértek haza a 8. évfolyamosok, akik a hagyományoknak megfelelően a ballagás előtt Erdélybe látogattak. Az öt napos út során sok szép nevezetességet tekintettek meg. Útjuk során személyesen adták át Déván Bőjte Csaba atyának az iskolában gyűjtött tartós élelmiszereket és egyéb hasznos ajándékokat.

A nyolcadikosokhoz hasonlóan, a hetedikesek is a határon túlra utaztak a *Határtalanul!* pályázat keretében. Délvidéken töltöttek el három napot, ahol rövid programokon vettek részt, többek között Szabadkán, Újvidéken, Péterváradon, valamint a nándorfehérvári erődítményt is megtekintették. Koszorút helyeztek el a csatában elesettekre emlékezve és a zentai turulmadárnál szintén koszorúval tisztelegtek az áldozatok előtt. Felkeresték a székelykevei általános iskolát, ahol találkozott az ottani diákokkal és egy közös néptáncsal is meglepték őket. A második nap szállása családotknál volt, ez is lehetőséget adott arra, hogy bepillantsanak a határon túli magyarok életébe.

Megtörtént az első osztályosok beiratkozása, 83 gyermek kezdi szeptemberben az első osztályt. Az első évfolyamon az írást-olvasást a jól bevált Meixner-módszerrel tanulják. Módszertani megújulás keretében a tanítónénik Montessori-eszközökkel színesítik az oktatást az első két évfolyamon.

Ebben a tanévben is családi ünnep volt a harmadik évfolyamosok elsőáldozása május második hétvégéjén. A zsúfolásig megtelt templomban közel 50 diák végezte első gyónását és járult szentáldozáshoz. Az ünnep után az iskolában agapén vettek részt.

Várakozással tekintünk az országos angol és német nyelvi mérés elé. A több éve folyó magyar és matematikai kompetenciamérés mellett a hatodikos és nyolcadikos diákjainknak idegen nyelvű olvasott és hallott szövegértési feladatokat kell megoldaniuk. Tavaly decemberben 14 nyolcadikos tett le sikeres Origo Junior nyelvvizsgát, mutatva az emeltszintű nyelvi csoportok eredményességét.

Május végén a hagyományok szerint megtartjuk a Vidámság napját, ahol színes programok várják a gyerekeket egész nap. Fellépnek az iskola művészeti csoportjai: néptáncosok, rockysok, és a musical csoport is készül egy összeállítással. A szalézi animátorok ügyességi játékokkal szórakoztatják a gyerekeket, akik zsetonokat gyűjtenek, melyeket „értékes” ajándékokra válthatnak be.

A nemzeti összetartozás napját évek óta volt diákunk, Wappler Ádám szervezi. A templomban előadott műsorban az egyházközség vendégeként Albertfalván tartózkodó kárpátaljai diákok is fellépnek.

A nyári szünetben hőszigetelés kerül az iskola épületére, valamint felújítják a fűtési rendszert. Napelemeket helyeznek el a tetőre, és elkezdődik a várva várt – kissé elhúzódozó – tornatermi szárny építése is. Reményeink szerint a jövő tanév végére vehetjük birtokba az új aulát, a nagyobb tornatermet, a két új tantermet és az öltözőket. A mozgáskorlátozottak részére lift is beépítésre kerül.

Továbbra is szívesen látjuk honlapunkon az érdeklődőket, ahol figyelemmel kísérhetik eseményeinket, eredményeinket és rengeteg információt találhatnak az iskola életével kapcsolatban.

www.donboscoiskola.hu

Aradi László

„Itt nyugszanak elődeink”

Dr. Máté Róbert ünnepi beszéde az albertfalvi régi temető helyét jelölő emlékmű avatásán, 2014. november 06-án.

Tisztelt Polgármester Úr, állami és egyházi vezetők! Tisztelt Emlékezők!

Wass Albert „Hagyaték” című művében így ír: „Tiszteld őseidet, mert rajtok keresztül nyertél életet és örököltél Istent és Hazát.”

Lélekben ma újra temetjük a háborúban elesett hőseinket, szeretett elődeinket. Nekünk, ide született albertfalvaiaknak „nemcsak térkép e táj”. Emlékeinkkel, történelmünkkel, szívünkkel kötődünk hozzá. A háborúk következményeit megszenvedték az itthon maradtak is. Mert nincs olyan család, mely a háborúban ne veszített volna, férjet, apát, fiút, testvért.

Ezen a helyen volt Albertfalva első temetője, melyet Horvátovszky Vilmos promontori plébános jelölt ki és áldott meg, 1822. június 29-én, Szent Péter és Pál ünnepén. Itt nyugszanak elődeink, akik Albertfalvát építették és tették híressé munkájukkal. Ide temették 1880-ban albertfalvi Koppi József tábornokot és feleségét. 1897. augusztus 2-án a templomot építtető Mahunka Imre édesapját, Mahunka Alajost is, az albertfalvi asztalos céh alapítóját.

Itt állt a hősi emlékmű, mely Bischoff Béla albertfalvi szobrász alkotása volt. A szobormű I. világháborús katonát mintázott, aki *PRO PATRIA – a Hazáért* feliratú 2m-es kőkereszt tövében fél térdre ereszkedve, lehajtott fővel emlékezett elesett bajtársaira. Az albertfalviak ebben a temetőben, és e szobor előtt minden év május utolsó vasárnapján, és Mindenszentek ünnepén emlékeztek hősi halottaikra. Az utolsó megemlékezés 1939-ben volt. A szobor a lakótelep építése során eltűnt, vagy megsemmisült. E szobor helyén állítatott most az Önkormányzat új emlékhelyet.

A hősi halott katonákról való megemlékezés hagyománya az I. világháború éveire nyúlik vissza. Bárány Ferenc vezérkari őrnagy 1915-ben a frontról levelet intézett Gróf Tisza Istvánhoz, melyben javasolta a miniszterelnöknek, hogy „az országgyűlés már most hozzon egy törvényt, amellyel az állam minden községben egy szép köemléket állít, amelyre elesett hőseit név szerint bevési...”

Ennek alapján már 1917-ben felállították az első hősi emlékműveket.

1924-ben újabb törvény született, mely a hősök ünnepének május utolsó vasárnapját jelölte meg.

1942-ben a Honvédelmi és a Belügyminiszter a hazájukért életüket áldozó hősök megünneplését kiterjesztette az 1938 után, a II. világháborúban elesettetekre is.

1944-ig folyamatosan ünnepelhették a Hősök emléknapját.

1945-ben megszüntették az emléknapot, hogy az emberek felejtssék el a Hősök Napját.

1946-tól, május utolsó vasárnapján a gyermeknapot kezdték ünnepelni.

1945-től 1989-ig, a rendszerváltásig, nem volt Magyarországon Hősök napi megemlékezés.

2001-ben megszületett az újabb törvény a Hősök emlékének megőrzéséről, a Magyar Hősök Emlékünnepéről.

2001. évi LXIII. törvény, 2. §-a kimondja: „A Magyar Köztársaság Országgyűlése a magyar nemzet soha el nem múló hálája jeléül, a ma élő és a jövő nemzedékek okulására, a hősök dicsőségére minden esztendő május hónapjának utolsó vasárnapját a Magyar Hősök Emlékünnepévé nyilvánítja.”

Az albertfalvi hősök névsorát megőrkítő emléktábla Vass Viktor szobrászművész alkotása. A hősi emléktábla felirata: *Albertfalva elesett hősei-nek.* Az emléktábla 30 nevet sorol. Ez az emléktábla az első Albertfalvi Állami Elemi Iskola falán volt elhelyezve. Az iskola helyén ma az Albertfalvi Cérnázó Kft. található. A gyár Fehérvári útra néző falán van most az emléktábla, ami időközben megrongálódott, a kandeláberek pedig eltűntek. Az épületrész be van kerítve, közösségi ünnepi megemlékezés nem lehetséges.

Tisztelt Emlékezők!

A mai naptól újra itt, a régi emlékmű helyén emlékezhetünk hős elődeinkre, szeretteinkre, mert ismét van hely, ahol az emlékezés virágait letehetjük. Van Hősök tere Albertfalván.

Hálás kegyelettel olvasom fel az I. és II. világháborúban elesett albertfalvi hősi halottaink nevét:

Becsei István, Becsei Károly, Diduch József, Endrész Mihály, Grósz Károly, Gyandai Károly, ifj. Hircig Károly, Kakujay Károly János, Király Alajos, Király József, Laponya Ferenc, Lehota István, Lokancz Ferencz, Marjai Gyula, Mohos Ferencz, Pöckl Sándor, Simay Gyula, Simon Ernő, Szalczer Ferencz, Szentpéteri Gyula, Szőnyi János, Thury Mihály, Veres János, Wágner Ferencz, Jurászkó Lajos, Kudelka János, Meixner Antal, Nagy Sándor, Simon Gyula Miklós, Utasi András.

ÖRÖK SZERETET VIRRASSZON FELETTÜK!

Fontos, hogy ma együtt emlékezzünk, együtt ünneplünk idősek és fiatalok. Jelenlétünk üzenet, hogy nem feledtünk meg a múlttól és felelősségünk van a jövő felé. Ez „*A Magyar Hősök Emlékünnepének jelentőségére mutat rá, hogy ez az ünnep is hozzájárulhat a magyar ifjúság erkölcsi neveléséhez, helyes történelemszemléletének kialakításához, és a múlt értékeit tisztelő, a honért odaadó gyermekek neveléséhez.*”

Köszönetet mondok mindazoknak, akik az emlékkő állítást indítványozó javaslatomat támogatták: Újbuda Önkormányzatának, dr. Verbényi István protonotárius kanonok úrnak, Beleznay Andor nyugalmazott iskolaigazgató úrnak, az Albertfalvi Helytörténeti Gyűjtemény és Iskolamúzeum vezetőjének, külön köszönet Zsembery Gyula tanár úrnak, és a lelkes petőfis diákoknak, akik 1993-ban a buldózer pusztítása elől mentették és őrizték meg az emlékkő anyagalt formázó alakját. Köszönet az Albertfalvi Keresztény Társas Körnek, Albertfalvai Polgárok Körének, valamint Farkas Krisztina önkormányzati képviselőnek, az emlékmű megvalósulását segítő áldozatos munkájáért.

Legyen a mai megemlékezésemet záró üzenet az emlékkő talapzatán lévő felírat, miszerint:

„A NEMZEDÉK, MELY ELŐDEIT FELEDNI HAGYJA,
ANNAK JELENJE INGOVÁNY, JÖVŐJE KÖDBE VÉSZ.”

Máté Róbert

Emlékezés Teész Imre atyára

1965. június 21-én, azaz 50 éve elhunyt Teész Imre atya, aki több mint 20 évig végzett lelkipásztori szolgálatot Albertfalván. Nem sokan élünk, akik még emlékeznek a csendes, kissé tartózkodó modorú papra.

1893-ban született Székesfehérváron, ott járt iskolába az érettségiig. A budapesti és a kalocsai szemináriumon végezte teológiai tanulmányait, és 1916-ban szentelték Kalocsán áldozópappá. A következő években káplánként működött Moholban és Péterrévén, hitoktatóként Szabadkán. Sajnos ezek a területek Trianon után elkerültek országunktól. Teész atya a Kalocsai

egyházmegye területén szolgált hitoktatóként, de volt adminisztrátor Bogyszlón és Baján is.

1944-ben rokonlátogatásra jött Albertfalvára, és a háború, pontosabban Budapest ostroma miatt itt rekedt. 1946-tól már a Székesfehérvári egyházmegyéhez tartozik, és Albertfalvára helyezik hitoktatóként. Amíg az iskolában lehetséges volt a hit oktatása, azt Teész atya végezte. 1950-ben nyugdíjazták, de nyugdíjasként is Albertfalván szolgált. Többek között a gyerekek és a ministránsok templomi hitoktatásában vesz részt, már amennyire ez a Rákosi korszakban lehetséges. Jelen sorok íróját például az első szentáldozásra készítette föl 1953-ban.

A Kalocsai egyházmegye internetes anyagában említésre kerül, hogy plébános volt Albertfalván. Ez tévedés, Teész atya soha nem volt plébános Albertfalván. A tévedés azon alapul, hogy Shvoy püspök atya átmenetileg megbízta a plébánia ügyeinek intézésével, amikor Albertfalva plébános nélkül maradt. Ismeretes, hogy 1955 tavaszán, konkrétan a nagyhéten bekövetkezett „sajnálatos események miatt” (idézet a Historia Domus-ból) Doroszlay Béla plébános atya lemondott és nyugállományba vonult, a káplán pedig elköltözött a plébániáról. Doroszlay atya utóda Ormai Gusztáv atya viszont csak októberben tudta elfoglalni a helyét. Akkor már az államnak is volt beleszólása a kinevezésbe, és ez is magyarázza az ügy elhúzódsát. Ebben az átmenetben intézte a plébánia ügyeit Teész atya, hisz tulajdonképpen ő maradt az egyetlen valós engedéllyel működő pap Albertfalván.

Teész atya rendszeresen vasárnap a 7 órás szentmisét, hétköznap a fél 8 órás szentmisét mondta. (Megjegyzés: vasárnapi misék: 6,7,8,9,10,11 órákor és este, hétköznap fél7,7, és fél nyolc órákor voltak. Igaz, a 6-os és a 10-es csendes mise volt, azaz nem volt népének és szentbeszéd. Egyetlen papnak sem kellett két misét mondania, és a hívek száma is indokolt ennyi szentmisét.)

1959 kora nyarának egyik vasárnapi szentmiséjén ministráltam Teész atya szentmiséjén. (Általában a vasárnapi 7-es misén Balogh Guszti barátommal és osztálytársammal ministráltunk. Sajnos már ő sincs közöttünk!)

Éppen az áldozás alatt történt. Akkor még a hívek az áldoztató rács túloldalán térdeltek hosszú sorban, a celebráns pedig a tálcát tartó ministránssal haladt balról jobbra és a térdelőknél kiszolgáltatta az Oltáriszentséget. Kézbe áldozás akkor még tilos volt, sőt azt tanultuk, hogy a szájból „elakadt” ostyát sem szabad kézzel megigazítani, csak nyelvel és szájjal lehet ügyeskedni. Az áldozás is hosszabb volt, hiszen a mai „Krisztus teste” he-

lyett, egy viszonylag hosszabb szöveget mondott az áldoztató. (A mi Urunk Jézus Krisztus teste őrizze meg lelkedet az örök életre. Persze latinul: Corpus Domini Nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam.)

Talán a harmadik sornál tartottunk (áldozást segítő pap nem jött) amikor Teész atya jobb kézzel kissé furcsán felém nyúlt, majd felém fordult, a cibóriumot eldobta (vagy inkább kicsúszott a kezéből) és elvágódott teljes hosszában. Én meglehetősen meglepődve, tehetetlenül álltam (talán mentésem, hogy 13 éves voltam), majd próbáltam atyát felsegíteni, de nem volt eszméleténél. Aztán jöttek férfi hívek, akik bevitték atyát a sekrestyébe, Székelyffy Pali atya pedig befejezte a szentmisét. Kijöttek a mentők, ellátták az atyát, de nem tartották szükségesnek kórházba vinni. Átvitték a plébániára és ott lefektették.

Még délelőtt visszamentem a plébániára érdeklődni az atya hogyléte felől. Akkor már eszméleténél volt, és azt mondta, belém akart kapaszkodni, amikor megszédült. Úgy gondolta, ha megtámaszkodna bennem, nem vesztené el az eszméletét. Nem sikerült azonban engem megfognia, és többre már nem emlékszik.

Ott délelőtt úgy tűnt, csak múló rosszullét volt, valójában elindított egy lassan kibontakozó leépülési folyamatot. Járt az atya misézni, de hitoktatást már nem végzett. Egyre jobban romlott a hallása, így mind kevesebbet gyóntatott. Én is egyre ritkábban találkoztam vele, mert a gimnáziumi évek alatt (piaristák) csak a nagyobb ünnepeken és a nyári szünetekben ministráltunk itthon.

Bátyám nagyon szerette Teész atyát, ezért minden Imre napon meglátogattuk őt. (Egyébként nem nagyon fogadott vendégeket, úgy emlékszem.) Ilyenkor kellemesen elbeszélgettünk egy pohár bor mellett, és mindig nagyon élénken érdeklődött, hogy mi újság a „piároknál”.

Úgy emlékszem, talán utalt arra, hogy ő is járt a piaristákhoz, de lehet, hogy ez csak a képzeletem játéka. Bátyám még tervezte, hogy esküvőjére (1965. szeptember), amire Verbényi István atyát, régi osztálytársát és barátját kérte, meghívja Teész atyát is, de sajnos ezt nem érte meg, júniusban megtért Teremtőjéhez.

A Jó Isten adjon neki örök boldogságot!

Madaras Gábor

Az épülő kommunizmus nagy országában

Úti élmények a Szovjetunióban: 1. rész

Az olyan öreg (bocsánat Antal atya szerint csak korosodó) sorstársaim még emlékezhetnek arra a rádióműsorra, melynek ez volt a címe. Ez a műsor a nagy testvéréről szólt, akihez „örök és megbonthatatlan” barátság fűzte népünket. Ezt vettem át azon élményeim ismertetéséhez, amelyekre még visszaemlékezem jó harminc év távlatában. Jogosan beszélhetek Szovjetunióról, hiszen a történések még a „gorbacsovi” idők, a glasznoszty és a peresztrojka előtt történtek.

Először is tisztázzuk, hogy első családi közös utazásunk miért a Szovjetunióba vezetett. Ennek egyik oka részben foglalkozásunk volt. Kis feleségem rendelkezett hivatásos idegenvezetői képesítéssel, de nem ebben a munkakörben tevékenykedett. A cég azonban megengedte, hogy évi 21 napot idegenvezetőként dolgozzon, mialatt tényleges munkahelyén is megkapta járandóságát. Ezt tulajdonképpen jutalomként adták, nem járt automatikusan, hanem egyedi elbírálás alapján engedélyezték. Persze nyugati utakra elsősorban főállású és (politikailag) megbízható kollégákat engedtek, a többiek főleg szocialista országokba mehettek. Nagyon kedveltek voltak a Szovjetunióba induló „barátság különvonatok”, ahol nem volt fárasztó a kísérői munka, hiszen a határon túl mindent csak a partner iroda (Intourist, a szovjet állami utazási iroda) munkatársa intézhetett. Az utasok is szelídek voltak, mert általában egy-két vállalatból jöttek, és velük voltak az adott cég politikai vezetői is. Ezért az ottani ellátásra és kiszolgálásra nemigen volt panasz. A turisztikai látnivalók, főleg Leningrádban (akkor így hívták, és azért én is így nevezem) és Moszkvában nagyon csábítóak voltak.

Igazából Itáliába mentünk volna, de ennek bizonyos anyagi akadályai voltak. Itt engedjék meg, hogy egy kis „szocialista” turisztikai devizagazdálkodási ismertetést végezzek dióhéjban.

Ha az ember nem szocialista országba óhajtott turistaként utazni két lehetősége volt.

Egyéni utasként: 14 éves kortól, három évenként, kérelmezhetett állam bácsitól (MNB) valutát költségeinek fedezésére maximálisan 70 Dollárt.

(Napi 5 Dollár, legfeljebb 14 napra, akármennyi időre ment. Ha kevesebbre, akkor arányosan csökkent az összeg, pl. 10 napra csak 50 Dollár járt.) Az engedélyezett valutát (ha egyébként érvényes turista útlevele volt, amit külön kellett a Belügyminisztériumtól megszerezni a devizakeret engedélyezése után) napi árfolyamon megvásárolhatta. (Ez az árfolyam általában évente változott, összhangban a tervgazdálkodással.) A közlekedésnél menetjegyet vásárolhatott forintért, gépjárművel történő utazásnál célország szerint üzemanyagra kapott valamennyi valutát (a rendszám, a forgalmi engedély, a jogosítvány is bemutatásra és feltüntetésre került).

Csoportos társasutazással utazási irodán keresztül: Az iroda kiválasztása nem volt komplikált, mert a hatvanas-hetvenes években mindössze három-négy volt. Az utazási iroda kiutazási devizakeretet meghatározott szabály szerint szerezhetett. Az aktív (beutazási) idegenforgalom konvertibilis (bármire átváltható, más néven „kemény”) valuta bevételeinek kb. egy harmadát használhatta fel, hogy a kiutazási tevékenységben a partnerirodák valuta számláit kiegyenlíthesse. A keret túllépésére nem volt lehetőség, illetve komoly szankciókkal járt. A 70% a költségvetés volt.

A hetvenes évek közepére új konstrukció jött létre: a lakosságkeretes társasutazás. Ezt az utazási irodák bonyolították részben saját, részben a lakossági keret felhasználásával. Az iroda ilyenkor felvállalta a devizakeret, az útlevel és a vízumok beszerzését, továbbá a teljes utazás valamennyi szolgáltatásának biztosítását. Ez tette lehetővé a külföldről induló szervezett utakon való részvételt (Bécsről–Bécsig, Barcelonától–Barcelonáig stb.)

Térjünk tehát vissza a mi utazásunkhoz. Az anyagi akadály tehát az volt, hogy kisfiam még csak 13 éves volt, így turista keretet nem kaphatott. Maradt tehát az a választás, hogy utazási iroda keretére, ill. szocialista országba utazunk. Így választottuk ki a Leningrád–Moszkva IBUSZ utat (és rá egy hónapra egy kis, öt napos ausztriai kirándulást az IBUSZ keretére).

Tudom, általában nincs értelme összehasonlítani az akkorit a mai árakkal, de érdekesség céljából megteszem. Ugyanolyan időtartamban (8 nap, 7 éjszaka), repülővel, a mostani lényegesen szegényebb programmal, az akkori teljes panzió helyett most csak félpanzióval a mai ár legalább ötvenszere az akkorinak. (7500 Ft/fő, 400000 Ft/fő).

Repülővel, egy TU 154-es géppel utaztunk Varsón keresztül Leningrádba. Varsóban leszállt a gép (menetrend szerint) és a tranzitban vártunk egy órát, ami egy galéria volt a normál váróterem felett. Este érkezünk Leningrádba, de még sütött a nap, hiszen a fehér éjszakák időszaka volt. Viszony-

lag zökkenőmentes útlevel- és vámvizsgálat után Ikarusz busszal mentünk a szállodába.

Ma már nem tudom kronológiában felidézni az ottani napokat, így azt a módszert választom, hogy egy-egy téma köré csoportosítom emlékeimet.

Idegenvezető:

Kimondottan csinos, ápolt kb. 30–35 éves hölgy volt, és Elenának hívták. Eredeti orosz származású volt (tehát nem kárpátaljai magyar) és itt Leningrádban, az egyetemen tanult meg magyarul. Természetesen akcentussal beszélt nyelvünket, nem is hibátlanul, de mindent értettünk, és kedvessége valamennyiünket megfogott. Pl.: Nagy Péter cár két méter magas volt, de ehhez képest kis lába volt, csak harminchatos. Ez Elena magyar fordításában így hangzott: „Nagy Péter volt két méter, de lába csak harminchat.”

Nekünk sikerült Elenával magánbeszélgetéseket is folytatni, ami a szovjet idegenvezetőknek az utasokkal kapcsolatban tilos volt. Velünk azért tett kivételt, mert kiderült, hogy Ilikémmel együtt kollégák vagyunk. (Egyébként az IBUSZ és az Intourist között igen jó kapcsolat volt, nem a kötelezők miatt.) Ennek jó példája a következő történet, Petrodvorec meglátogatása.

Petrodvorec (Péter udvara):

Az eredeti programban nem szerepelt Petrodvorec, helyette Puskinó palotája volt benne. Petrodvorec a cárok nyári rezidenciája volt, Puskinó a téli. Ilikém, aki volt mindkettőben korábban, az első perctől javasolta, hogy a nyárit látogassuk meg, kíséreljük meg a program módosítását. Manapság a neten megcsodálhatjuk Puskinót, káprázatos látvány, de ne feledjük, 1984-ben vagyunk, és akkor Puskinót még el sem kezdték felújítani. Ezzel szemben az olimpiára (1980 Moszkva) Petrodvorecet felújították.

Jeleztük Elenának a programmódosítási kérést. Meghozta a választ: ha van egy fontos elvtárs, aki kéri, ha az utasok belemennek a változtatásba, és ha vállalják a hazautazást hajón saját költségre, akkor az Intourist engedélyezi. A második és harmadik feltételt gyorsan teljesítettük, mert az utasokat meggyőztük, és a hazaút költsége 40 kopejka (kb. 7-8 Ft) is vállalható volt. Tanakodtunk, hogy ki lehet a fontos elvtárs, végül is én lettem az! Akkoriban vezetője voltam az IBUSZ Számítóközpontjának osztályvezetői beosztásban. Hivatalból tárgyaltam külföldi partnerekkel, így az angol nyelvű névkártyámon „director” beosztás szerepelt. Elena tehát jelentette, hogy a partnercég (IBUSZ) egyik igazgatója kéri a változtatást, mire azonnal rábólintottak a központban. Irány tehát Petrodvorec.

Felhívták a figyelmünket, hogy délelőtt 10 óra előtt érjünk ki, hogy hallhassuk a szökőkutak énekét. Odaértünk és ámulva hallgattuk. Mi ez a zene?

Amikor reggel bekapcsolják a szökőkutak vízellátását, a nyomuló víz maga előtt tolja a levegőt a csövekben. Mivel a csövek méretben és átmérőben különböznek, az egész rendszer egy hatalmas orgonaként működik néhány percig, amíg a vízzel megtelnek a csövek, és megindulnak a szökőkutak. A parkot mindenhol szökőkutak díszítik, szerepük alapvető az egyedülálló arculat megteremtésében. 64 szökőkút és több mint 200 aranyozott szobor található a parkban. A svédek fölött 1709-ben Poltava mellett aratott győzelemre emlékeztet a legszebb, leglátványosabb vízlépcső (Nagy Vízesés), amely immár a park szimbóluma lett. Elhelyezése is jelentős, a felső park közepén van, felette a palota áll. A tengerrel csatorna köti össze, amely a víz számára eszményi levezető utat biztosít. A csatorna azt is biztosította, hogy a cár a tengerről (Finn öböl) hajón tehetette meg az utat a palota feljárójáig. Feltűnt, hogy a szökőkútból kijövő víz magassága mindenhol egyforma. A lépcső tetején csak két méter, az alsó lépcsőnél legalább tíz méter.

A parkban sok különleges szökőkút van, és mindenhol aranyozott szobrokból és szobrok között tör elő a víz. A Neptun kútnál tengeri paripák, lovak és delfinek találhatóak, a Sámson kút oroszánjai szájából több mint húsz méter magasra lövell a víz. Párhuzamosan a középső vízeséssel oldalt helyezkedik el a kínai lépcsős kút. Itt az aljzat fehér-fekete rombuszokból áll, a vizet pedig sárkányok „szolgáltatják”. A „Nap” szökőkút a napkorongot példázza, sugaraiból (van vagy nyolcvan) nagy ívben fröcsköl ki a víz egy hatalmas „Vízkorongot” létrehozva. Gyönyörű aranyozott almafához érkezünk, de ha egy rejtett kőre rálépünk, megindul a víz, és bizony a „félrelépő” égi áldásban részesül. Sokan álldogálnak errefelé, kajánul figyelve, mikor jár végre pórul valaki. Nehéz elmondani a látványt, a helyszínen kell megnézni. (Ha nem sikerül, csak ajánlani tudom az internetet, ahol a kutak nagy része fényképről vagy diavetítéssel megtekinthető.)

A helybeliek mesélték, hogy a 2. világháború idején a megszálló német csapatok a szökőkutak aranyozását és az értékesebb tárgyakat elvitték, és tönkretették a szökőkutak vízellátó rendszerét. A csövek eredetileg fából készültek. Amikor a felújítás történt, először vas, később réz, majd műanyag csöveket építettek be, de nem tudták elérni, hogy a vízmagasságok mindenhol azonosak legyenek a talajhoz viszonyítva. Végül, mivel rendelkezésre álltak az eredeti tervek, elkészítették fából a szerkezetet, és azzal újra tökéletesen működött minden.

I. (Nagy) Péter cár az új főváros, Szentpétervár megalapítása után azt tervezte, hogy a királyi paloták olyan fejedelmi koronáját fogja megalkotni helyütt, mint amilyeneket Franciaországban látott. Petrodvorec el is nyerte

az „orosz Versailles” címét. Ennek a tengerparti rezidenciának jól meghatározható sajátos arculata van, és csak kismértékben emlékeztet a Napkirály Palotájára. Nekem sokkal meghittebbnek és barátságosabbnak tűnt, mint Versailles, ha méreteiben kisebb is.

Kellemes melegben egy óra körül indultunk vissza Leningrádba. A hajóállomáson mintegy százméteres sor állt a hajóra várva. Gondoltam, nem jutunk egyhamar „haza”. Amikor odaértünk, Elena felemelt kézzel jelezte, hogy Intourist csoport, és mindenkit megelőzve az első hajóra felszálltunk. Mintegy félórás hajóút a Finn Öbölben, és máris Leningrádban voltunk. Ott már várt a busz, ami a szállodába vitt minket.

A többi látnivalóról legközelebb.

Madaras Gábor

Ne mondja, hogy vérbíró!

Kerényi Lajos atya szentelése után szinte azonnal kórházlelkész is lett. Kápláni, majd plébánosi és hittanári munkája mellett mindig szorított időt öreg, beteg emberek lelki gondozására. Leginkább a nagyon elesetteket látogatta, hogy semmiképpen ne mehessenek el úgy ebből a földi világból, hogy ne kapjanak egy utolsó lelki támaszt, a betegek szentségét. Talán tíz éve már annak, hogy az egyik kórterembe benyitva egy nagyon idős szunyókáló embert pillantott meg. Az ágyon fekvő nagyon elesettnek tűnt, ezért Lajos atya fogott egy széket, mellé ült, megfogta a kezét és szelíden bemutatkozott. Az ismeretlen lassan kinyitotta szemét, felült és összefüggéstelenül motyogott valami olyasmit, hogy ő az életében sok mindent nem jól csinált, sokaknak ártott, embereket ítél el. Lajos atya vigasztalni próbálta, ne keseregjen, vele is évtizedekig méltánytalanul bántak, sokszor megalázták, elítélték. Az illető erre határozott hangon megkérdezte:

– „Mondja, mi a véleménye Olty Vilmosról?” Erre Lajos atya felhevülve, indulatosan azt mondta:

– Ő egy vérbíró, halálra ítél számtalan ártatlant, például elítélte Mindszenty bíboros atyámat, nemzetemet, engem.

Ekkor a beteg szinte összerogyva válaszolta:

– Ne mondja, hogy vérbíró, mert én vagyok Olty Vilmos. Kérem, könyörüljön.

Lajos atya lába földbe gyökerezett, a szíve hevesen dobogott, de meggyóntatta, feloldozta és a szent kenetet feladta a „vérbírónak” aki ekkor elsírta magát, és Lajos atya nyakába borult. Búcsúzáskor félve, remegő hangon kérdezte:

– Akkor nyugodt lehetek?

Lajos atya megsimogatta Olty arcát és csak ennyit mondott:

– Igen, minden rendben van, az irgalmas Jézus megbocsájtott Önnek.

Miért írtam le mindezt ennyi év után? Elsősorban azért mert Isten kegyelméből Kerényi Lajos atyának 13 évig kollégája lehettem. Ha nem tűnik nagyon nagyképűnek, elmondom, hogy 18 évvel fiatalabb tanárként az iskolai főnöke lehettem.

Egyik alkalommal az igazgatói irodában beszélgettünk. Elmesélte, hogy kedden délutánonként Balinkára, a kis bakonyi faluba látogat, ott van a plébániájának nyári hittantábora, ahol focizni szokott a gyerekekkel. (Akkor 73 éves volt!) Jaj de jó, mondtam, a szomszéd faluban építkeztünk, egyszer meglátogatunk, megszenved új házunkat és megszállsz nálunk.

Így történt.

Tikkasztó augusztusi napra virradtunk, amikor úgy döntöttünk, családostul átmegyünk Balinkára meglátogatni Lajos atyát. Rövid sortban, pólóban, izzadságtól csapzottan érkezünk feleségemmel és két pici lányommal a balinkai templomhoz. A plébániakertben, a tűző napon mindössze egyetlen ember sertepertélt. Érkezésünkre felnézett, majd kíváncsian kérdezte:

– Kit keresnek?

– Lajos atyát keresnénk, ha itt van, mondtam bizonytalanul.

– Ki keresi? Kérdezte ekkor bizalmatlanul.

Erre nagy zavaromban csak az jutott eszembe:

– A főnöke keresi.

Az illető egy pillanatra elgondolkodott, majd beindult a plébániára, ahonnan hangos gyerekszivaj hallatszott.

Egyszer csak halljuk ám kiabálva:

– Gyerekek, nem láttátok Lajos atyát? Képzeljétek, a püspöke keresi rövidgatyában, egy nővel és két gyerekkel.

Elmondhatom, így lettem én néhány pillanatig püspök.

Sümegh László

Dr. Kerényi Lajos SchP atyát, 2015. január 23.-án a Szent Margit Gimnázium Dísztermében Európai Polgári Díjjal tüntette ki Hölvényi György EP-s képviselő, majd február végén Brüsszelben, az Európai Parlamentben vehette át a többi díjazottal együtt a díjat.

Kerényi atya az Albertfalvi Keresztény Társaskör meghívott előadójaként az elmúlt két évtizedben több alkalommal tartott a Szent Mihály Akadémián nagy érdeklődés mellett előadást.

Magyar Kurír

Kulináris örömök Albertfalván régén és most

Kíváncsian mustrálom feleségemmel a Vegyész utcai RETRO önkiszolgáló kifőzde napi ajánlatát. Nem könnyű a döntés, mert utólag nemegyszer érzem, nem jól választottam, mást kellett volna. Különösen, amikor már előttem az étel, akkor jön a biztos felismerés, mégis szívesebben fogyasztanám hitvesem ebédjét. Étterembe gyakran járunk, emiatt nem ritka, hogy az jár az eszemben, kár, hogy már megint melléfogtam. Főleg akkor van ez így, ha pechemre a szakács a tányéromon lévővel éppen nem remekelt. Detti ismer már, általában egy falattal megszán, ezzel próbálja eloszlatni ábrázatomról árulkodó elégedetlenségemet. *(Tényleg ennyire esendők lennénk? Valóban, a szomszéd fűje mindig zöldebb?)* Most ellenben sokat nem hezitálhatunk, mögöttünk többen állnak, türelmetlenül várva, hogy végre eldöntsük, mit eszünk. Rendszerint két menü és egy napi ajánlat várja a korgó gyomorral érkezőket, de étlapról szívesen készítenek néhány frissensülttet, ami pár perc alatt elkészül. Akik közelebről ismernek, tudják, vendéglős családból származom, nagyapámnak színvonalas étterme, kávéháza volt Balassagyarmaton. Talán génjeimben hordozom, hogy ennyire kényes vagyok arra, hogy mi kerül a tányéromra? Ellenben „mindenevőként” nem válogatok, annál inkább figyelek az étel minőségére.

Albertfalván az utóbbi évtizedben két, úgynevezett kínai büfé (gyorsétterem) próbálkozott a vendéglátó piacra betörni, vajmi csekély sikerrel. Pont itt, a Retro kifőzde helyén kínlódott az egyik éveig. Néha már-már sajnáltam a tulajt, mert akármikor arra vitt utam, a kis – mindössze öt asztalból álló – helyiség rendszerint kongott az ürességtől. Együtt éreztem a tulajdonossal, mit gondolhatott, amikor a járókelők a hatalmas üvegportál előtt elsétálva még egy sanda pillantást se vetettek büféjére, a tálalópulton gusztusosan kínált ételeinek választékára. Jóllehet, az étlap bizonyossága szerint, az árakat – mint a kínai éttermek, büfék általában – a szeré-

nyebb pénztárcájúakhoz szabták. A Vegyész utcai – ha lehet egyáltalán ilyen állítani – egy fokkal azért jobban ment, mint a Fonyód és Sáfrány utca kereszteződésénél nyitott hasonló falatozó, amit egy családi ház földszintjén létesített optimista kínai tulajdonosa. Ebben a gyorsbüfében rendszeresen előfordult, hogy órákig nem tért be egy teremtett lélek sem. A bánatos alkalmazott nagyrészt az egyik asztalnál üldögélve, többnyire kínai lapokat olvasott, vagy éppen a számítógépén játszott. Pedig a szerencsétlen mindennel megpróbálkozott. Büféjében még bukméker irodát is működtetett, versenylovakra lehetett fogadni, miközben zártláncú televízió közvetítették a futamokat. Azonban még ez sem segített, a két üzlet nemsokára becsukott, hisz alighanem a rezsit se nagyon tudták tulajdonosaik megkeresni.

A vendéglátásban nem ismeretlen jelenség a rosszul menő bolt, az első világháború éveiben nagyapámnak sem prosperált valami primán a szállodája. Ha a világégés még két évvel tovább tart, bizonyára tejes csődbe jutott volna kis családjának. Édesapám, ha valahol halódó céget látott, sohase felejtette elmesélni, hogy mennyit idegeskedtek azokban a nehéz esztendőkből. Volt náluk is előfizetéses menü, meg zóna borjúpörkölt sóskiflivel, amin alig volt haszon, de a hozzá ivott fröccsök, illetve sörök rentábilissá tették az éttermet. Aztán a második világháború kitörésekor – talán a rossz tapasztalatból tanulva – adta el nagyapám viharos gyorsasággal az egész szálloda-, étterem- és kávéházkomplexumot.

A Retro kifőzde kitalálóinak találékonyságát mutatja, jól megszimatolták a környékbeliek igényét, még inkább az ízlését. Zömében egyszerű, „hétköznapi”, magyar gyomornak való ételválasztékkal várják a betérő kuncsaftokat. Nagy könnyebbség ez a kicsi, jó konyhájú önkiszolgáló vendéglátóhely, különösen azoknak, akik valamiért nem tudnak, vagy nem akarnak otthon főzni. A menüárak szolidak, az átlagpolgár pénztárcájához szabottak, pláne igaz ez akkor, ha az ár-érték arányt nézzük. A vendégek között ugyanúgy találunk régi albertfalviakat – bármikor megyünk, mindig belebotlunk egy-két ismerősbe – mint ismeretlen munkásembereket, akik csak beugranak egy gyors löncsre. Az élemedett korú házaspárok közül – általában a férjek – gyakran kis műanyag dobozokban, éthordóikban viszik a gondosan kiválasztott ételt, míg az egyedül élők – főleg ha nincs kedvük mosogatni – ott helyben fogyasztják el napi ebédjüket. Az evés-ivásban elkényeztetett gyomrom ebben a kifőzdében néha egészen páratlanul etalált, ízletes ételekkel találkozik, melyek nemritkán felülmúlják a híres – és nem éppen olcsó – éttermek harapnivalóinak minőségét. Például a Retro szakácsa, a halat igencsak szeretheti, mert náluk a hallé kiváltképpen elsőrangú, ebben a műfajban állítom a séf mesterségének művésze. *(Annyi kétségkívül tény, menüárakkal nehéz komoly haszonhoz jutni. Nincs sör, nincs fröccs! A déli menükkel jelentkező éttermek a nyereséget általában úgy biztosítják, hogy az „odaszoktatott”, elégedett vendégek estétként, valamint hétvégén oda mennek jókat enni, inni. Nem menüáron! A Retro pedig éppen nem ilyen büfé.)*

Az 1819-ben alapított Albertfalván a szó mai értelmében étterem sokáig egyáltalán nem létezett. Sőt Európában is csak a XVIII. század végétől beszélnek igazi restaurantról. Szinte magától értetődően úgy gondolnánk, hogy a restaurant eredeti jelentése étterem, pedig először egy tartalmas húslevest neveztek így. A restaurant szó egy Boulanger nevű francia úr kicsiny kifőzdéjének cégtábláján jelent meg első alkalommal. A különleges büfé főként tartalmas húsleveseket kínált. Ha már élt volna Krúdy – és persze nem Óbudán, hanem Párizsban – akkor bizonyára Boulanger mester asztalainál múlatta volna legszívesebben az időt.

„ Venite ad me omnes qui stomacho laboretis et ego restaurabo vos”, vagyis „Jöjjetek hozzám mind, kiknek sajog a gyomra, és én, helyrehozlak (restaurállok) benneteket.” Boulanger ínyesmester kifőzdéje nem volt nagyobb a mi Retro büféknél, a leveséért ellenben még Párizs környékéről is szívesen zarándokoltak oda. *(Emlékszem, gyerekként édesanyánk mindig egy tartalmas tyúkhúslevesrel próbált valami kis erőt pumpálni betegségtől legyengült szervezetünkbe.)*

Étkezni már az ókorban is lehetett nyilvános helyen, igaz ez köszönő viszonyban sem volt egy ma ismert étteremmel. Ha csak Pompejben 120 „vendéglátóhelyet” ástak ki régészek a hamuból, akkor mennyi lehetett a birodalom fővárosában, Rómában? Akkoriban rendszerint az utcán – állva, vagy széken ülve – ettek, mert zárt helyen, „kényelmesebben”, kereveteken fekvé, fél könyökre támaszkodva, kézzel lakmároztak.

A kora középkorban a fogadóknban, postakocsi állomásokon a szerény konyha, valamint a személyzet szűkösége miatt nem volt igazán nagy választék, a megpihenő, vagy megszálló utasok többnyire ugyanazt fogyasztották, mint a háziak. Szigorú étkezési etikett azonban akkoriban még nem nagyon alakult ki, lehetett csámcsogni, bőfögni, valamint kézzel enni, hisz úgy gondolták, ők, a vendégek, mindenképp tisztességesen megfizettek. Asztalnál a villa használata csak a XVIII. század közepén terjedt el, innen számítjuk a mai értelembbe vett kulturált étkezést, ami rohamosan terjedt, és amit a főúri, nagypolgári családok lakomáinál hamarosan kötelezően megköveteltek. Albertfalva első és egyetlen utcájának felépülésekor fel sem merült étterem indításának a kérdése. Az asszonyok otthon, látástól vakulásig dolgoztak, a kerti munkákba besegítettek, rájuk hárult a sok poronty nevelése, valamint természetesen a főzés. Ha a kétszáz évvel ezelőtti albertfalvi konyhában a sparherden főtt étkeket feltáalnánk egy mai fiatalnak, igencsak elcsodálkozna. Őseink ritkábban és jóval kevesebb húst fogyasztottak, elsősorban a mainál lényegesen alacsonyabb életszínvonal és a szigorúan betartott böjt miatt. Ne feledjük, a szintiszta német katolikus község lakói pénteken, szombaton (néha szerdán is) valamint az egész nagyböjti, adventi időszakban böjtös koszon éltek. Leginkább zöldség, köménymagos, rántott levesek, feltét nélküli főzelékek, kásák, káposztából, babból készült ételek kerültek ilyenkor az asztalra. A napjainkban nálunk jóval szigorúbb böjtöt tartó muszlimokhoz és zsidókhoz hasonlóan a böjtöket még azok is tartották, akik papíron voltak keresztények és csak sátoros ünnepeken láttak belül-

ről templomot. Bár Albertfalva nem számított szegény falunak, néhányan mégis, vajas kenyérral csak felnőtt korukban, ünnepnapokon találkoztak. Az inasok nem tanműhelyekben és minden kényelemmel felszerelt iskolában, hanem a mesterüktől, az asztalosműhelyben lesték el a szakma alapvető fortélyait. Az iparosok igyekeztek minél több tanulót felvenni, akikkel először még a kisebb szakértelmet követelő fizikai munkákat csináltatták, hogy apránként, de annál alaposabban taníthassák meg a mesterség csínját-bínját. A módosabb szakik megengedhették maguknak, hogy a korai munkakezdetre érkező tanoncaikat reggelivel várják. A szomszédokban működő Prüller-Pálos cég reggelire köménymaglevest, vagy zsíros kenyeret adott inasainak. Mindkettő mellé a legények teát ihattak. Kíváncsi lennék, mit szólna egy mai tizenéves ipari tanuló, ha állandóan e kétféle früstök kerülne az asztalára? Majd minden ház kertjében lábasjóságok kapirgáltak, a családnak ez biztosította a tojást, a vasárnapi ünnepi ebédhez pedig a szükséges húst. Téli hideg hajnalokon rendszerint malacvisításra ébredt a falu, valamelyik háznál mindig vágtak disznót, ami a családoknál nagy eseménynek számított. A falubeliek takarékosan éltek, hizlaláshoz a moslékba minden maradék belekerült, az első un. fekete mosogatásnál nem használtak mosogatószert, a zsíros lé jól jött a moslékkészítéshez. *(Akkor még nem volt Európai Unió!)* Akinek nem röfögött disznó az ólban az is gyűjtötte a moslékba valót, hogy átvigye valamelyik szomszédjának. *(Disznóöléskor az ilyen jó szomszédoknak mindig dukált egy kis kóstoló.)* A már említett Prüller-Pálos családnál téli hajnalon Budafokról jött a sváb böllér, hogy tavaszig meglegyen a család zsír és húszüksége. Házi vágásnál a szőrt perzseléssel távolították el, rendszerint úgy, hogy száraz szalmával jól beborították az állatot, amit meggyújtottak. Hatalmas lángokkal égett a kazal, s mire a szalma leégett, addigra eltűnt a hízóról a „bundája”. A németek még bajorföldről hozták a disznó forrázásának szokását, de hamarosan ők is rájöttek, hogy perzselés után forrázva, megfelelően megkaparva, sokkal ízletesebb lesz a szalonna. Már az első telepések is kifejezetten zsírsertést, mangalicát tartottak. *(Akkor még nem volt akkora örület a mangalica kolbász, mangalica hús, mint manapság, hisz a legtöbb sertés mangalica volt!)* Amikorra kezdett divatba jönni az angol Yorkshire-i húsertés, addigra a faluban betiltották a sertéstartást. *(A disznók tartását a Fővárosi Tanács 1960. december 31.-ével tiltotta be Albertfalván. Akkor már a falu egy évtizede volt a fővárosnak része.)*

A XIX. század első évtizedeiben gondot okozott a hús eltartása, emiatt a sózott húst füstöletlenül, saját zsírjában átsütve tartósították, favéndelyben, zsírral leöntve nyárig elmaradt. A húсок mellett a májas, a véres, a tüdőshurka a füstölt kolbász, a sonka, a gömböc, valamint a szalonna lett leginkább végeredménye a koca sorsának. Minden háznál nagy becsben állt a szalonna, (egy kétmázsás mangalicából lett zsírszövet rendesen) hiszen a XIX. század végéig Magyarországon általában nem zsírra dolgozták fel az állatot, hanem szalonnára. A szalonna volt a nemzeti eledel. Megkülönböztettek a disznóról körben lefejthető zsírszövet szerint: toka, hasaalja, oldal, vagy hátszalonnát. Az elkészítés módjában szintén változatosak voltak a böll-

lérek, általában abált, sózott, és füstölt készült. Erre itták, saját főzésű pálinkával sok évtizeden keresztül az áldomást, és mondták hozzá koccintásra: „Legyen kövér a szalonnád!” Ez a jelentésbővüléssel használt szólás, azt jelentette: sikerüljön, amibe belevágtál, legyen gyümölcsöző a vállalkozásod és legyen boldog az életed. A szalonnát nagy kövér táblákban, hűvös helyen tárolták, hiszen Albertfalva alapításának éveiben még nem ismerték a bődönben, olvasztva tárolt zsírt, mindig csak pergelt szalonnából nyert zsiradékkal főztek. Krúdy – aki szalonnaügyben kihagyhatatlan – írja egyik könyvében: „Olyan fenséges illata van a szalonnának, amit késő öregségig sem unhat meg az ember. Azok a legboldogabb emberek, akik a bakon, vagy a nyeregben ülve falatoznak, s fehér, puha, kövér szalonnából nyisszantanak egyet-egyet a bicskájukkal. Jobb mellényzsebükben a hagyma, amelyet előbb a bal mellényzsebükbe dugnak be, sózás végett, hogy aztán egyetlen harapásra kapják be a hagymafejet.”

Az 1880-as években, a mi falunkban szalonnából kétszer annyit fogyasztottak, (évi 20 kilogrammot) mint zsírból, az egy főre eső vajfogyasztás pedig alig érte el az egy kilót. Az elmúlt század közepéig az a vélemény járta, ha van liszt, szalonna, meg krumpli, akkor minden van. „Ebből a háromból mindenféle olyan jó eledel készíthető, ami a táplálkozáshoz szükséges”, írja Tömörkény István, aki köztudottan szintén nagy rajongója volt a szalonnának. Aztán a XX. század második felében, amikor már nem röfögthetett malac az ólakban, okos táplálkozástudósok kitalálták, hogy a zsír káros, főzzünk inkább olajjal. Közben egyre több cukrot, szénhidrátot fogyasztotunk, megjelent a 2-es típusú cukorbetegség, és a lakosság jelentős hányada, a mozgásszegény életmód miatt túlsúlyos lett. Ma ellepték a sajtót és az internetet a friss „tudományos” cikkek, melyek a sok cukor és tészta helyett újra a zsír fogyasztását propagálják. Most aztán igazodjon el a magamfajta emberfia!

De térjünk vissza ükapáink életéhez.

Hiába tartottak a házaknál malacokat, a friss húsnak, a zsírnak eltartása illetve beszerzése néhány háznál komoly probléma maradt. Nem voltak áruházak, ahol a hűtőpultról csak egy mozdulat levenni a kívánt portékát, hűtőszekrény sem létezett. A tehetősebbek, no meg a hentesek, ugyan jég szekrényben tartották a hűtényvalót, de ez nem volt minden háznál. Néhány udvarban megoldást jelentett a jégverem, ezzel csak akkor akadt probléma, ha télen nem fagyott be a Duna.

(A fiatalabbak talán már nem is találkoztak jég szekrényvel vagy jégveremmel?) Később a jeget jéggyárból hozták, heti rendszerességgel. A jég szállító kocsik megállt valamelyik utcasarkon és a legnagyobb hangú alkalmazott teli torokból üvöltötte: „JEGES”! A háziasszonyok erre megindultak vödreikkel, kiballagtak a kocsihoz, és a jégcsákánnyal szétvágható, nagyobb táblákból valamennyit vásároltak. *(Ha csilingel az utcánkban a Family-Frost hűtőkocsija, néha még eszembe jut, hogy ugyanúgy indultunk édesanyámmal a jeges kocsihoz, mint most a feleségemmel a Family-Frost kocsihoz.)* Emlékszem a mi jég szekrényünk akkora volt, mint egy mai közepes hűtőszekrény, viszont a henteseknél két hatalmas, ruhásszekrény méretű fehér,

hőszigetelt „láda” biztosította a húсок folyamatos hidegen tartását. Közvetlenül az első „albertfalvi honfoglalók” után fokozatosan telepedtek le a hentesek, mészárosok. Egészen az államosításig, tudomásom szerint, öt működött a faluban, ennyit tudott a község normális életszínvonalon eltartani. A legismertebbek közülük Barbaró Antal, Horváth Jenő, Klár Gyula volt. A disznókat vidékről, élve hozták fel, a vágást a saját mini vágóhídjukon segédekkel maguk a hentesek végezték. A vásárlásnál nem volt semmiféle papírmunka, nem volt felesleges adminisztráció. A Pest közeli faluba leutazó bolttulajdonosok a gazdálkodóval megalkudtak, a rendelt árut kifizették, kezet adtak rá és mindenki biztos lehetett abban, hogy a lovas kocsi időben megérkezik a megrendelt élő állatokkal a mészárszék elé. A háború után, a kommunisták hatalomra jutásával a henteseket is – mint minden kisiparost, kiskereskedőt – egyre inkább megpróbálták ellehetetleníteni. Horvát Jenő a Fő utca nagy népszerűségnek örvendő hentese, akkor kényszerült „lehúzni a rolót”, amikor a hatóságok hetenként már csak egy fél sertés kimérését engedélyezték. Egy fél disznóból pedig szegénynek még a rezsire sem futotta. Ez a tudatos politika eredményezte, hogy oly hirtelen tűntek el Albertfalván a hentes-mészárosok. A Rákosi rezsim korifeusai alig várták, Horváth úr üzletének feladását, hogy a saját házában működő üzlethelyiségét nyomban kiutalják egy jó elvtárs hírében álló, suszternek. Horváth úr pedig még örülhetett, hogy csak „társbérlet” kapott és kis családja ilyen „olcsón” megszúrta a kitelepítést.

Az asztalos szakmában a szombat mindig munkanap volt, akkor történt a kész bútorok leszállítása. Ellenben hétfőn nem dolgoztak, akkor beszéltek meg a legfontosabb teendőket, természetesen egy korsó hideg sör, vagy egy pohár „jó” borocskával. Ha étterem nem is, de egy kocsmával ehhez feltétlenül szükségeltetett. *(A kocsmát itt ne pejoratív értelemben értsük, leginkább az angol pubokhoz voltak hasonlíthatók ezek a „műintézetek”).*

Egy kivétellel mind a Fő utcában működtek, egymástól körülbelül igazságosan azonos távolságra. Buda irányából nézve: Nyikos, Grabsits, Csercsics, Wittmann, Csizmadia volt a „vendéglők” sorrendje. Egyedül, Finster úr kocsmája lógott ki a sorból, ő – eltérően a többiétől – az akkori Árpád utcában nyitotta meg üzletét. A Finster vendéglőt ugyanis később a XX. század első éveiben nyitották, amikor a falu főutcája kocsmából már „zsúfolt”, ellenben a vasúthoz közeli rész kezdett beépülni. A vendéglőkben hétköznap ritkán lehetett harapnivalóhoz jutni – ezért nevezném ezeket mégis inkább kocsmának – rendszerint csak hét végén főztek – leginkább rendelésre – akkor is többnyire zóna ételeket, sör- valamint borkorcsolyának. Elsősorban pörköltöket nokedlival, bablevest kolbásszal, cigánypecsenyét és hasonló egytálételeket készítettek, szezonjában pedig természetesen nem maradhatott el a disznótoros. Egy faluban utóbbiak elkészítéséhez akkortájt nem kellett nagy szakácstudomány, mindegyik vendéglősnek – egyébiránt pultosként szolgáló – felesége, vagy leánya szívesen vállalta, hogy megfőzi a hétfégi menüt. A vendéglő lett a kapcsolódni vágyó iparos, valamint az akkor még kisszámú polgárság találkozóhe-

lye, természetesen élő zenével. Böjti időn kívül, hétvégeken, négy-öt helyen is húzta a cigány. A vendégek szívesen nótáztak, a primás pedig boldogan nyugtázta a vonóba dugott papírpénzt. Más közös helyiség híján, itt az átrendezett ivóban tartották a különböző bálokat, úgy, mint az Iparos bált, a Farsangi bált, a Szilveszteri bált, vagy a Katalin bált.

A háború után az egyik szilveszteri rendezvényen, a Finster-kocsmában, tombolán kisorsoltak két élő kismalacot. Véletlenül mindkettőt a Pálos család tagjai nyerték. Mindenki bundát sejtett, pedig csak az történhetett, hogy a nyertesek – mint a falu legmódosabb lakói – vásárolták a legtöbb tombolajegyet. *(Vagy talán hallatlan „malacuk” volt?)*

A tombolán nyert sertéseket a sajátjukkal együtt gondosan felnevelték így a következő télen kicsit több munkája akadt a böllérnek. Vágásra meghívták az összes rokont, barátot, ismerőst és hatalmas disznótoros mulatságot rendeztek a Mahunka Imre utcában. Mindenki annyit evett és ivott amennyi belefért, a tököli családi pince borától pedig olyan hangulat kerekedett, hogy hajnalig zengett a nóta, visszhangzott a környék. A disznóölés a vidéki embernek nemcsak az ételmezt jelentette, hanem legalább annyira szolgálta a rokoni, baráti kapcsolatok ápolását. Fárasztó munkával járt minden disznóölés, látva azonban gyümölcsét, ezt a napot minden alkalommal különös ünnepként élték meg. Anyai nagyszüleim sűrűn megfordultak a korabeli albertfalvi vendéglőben, én azonban kisgyerekként, emlékeim szerint, néha csak a Csercsicshez jutottam el, egy-egy flaska borért. Akkor már csak mi hívtuk így, hisz régen államosították, állami kocsmá lett belőle, pörkölt és cigányzene nélkül. Vasárnapi mise után, ebéd előtt nagypapám rendszerint adott néhány forintot, hogy hozzak egy flaskával valamelyik kimért, száraz vörösborból. A kocsmában egymás mellett sorakoztak a pultba mélyített fehér, mázas kőagyag boros tartályok.

Koromnál fogva a hazavitt borokat én még csak meg sem kóstolhattam, de nagy a gyanúm, hogy a mai minőségi (drágább) borokat az általam hazavitt nedű még csak meg sem közelítette. Mérget nem vennék rá, de valószínűnek tartom, hogy a falusi kocsmák, vendégfogadók borai a mai kannás borokhoz hasonlíthatnak leginkább. Az igényes, magas színvonalú borkultúra, a közepesen vastag pénztárcájú családoknál csak az utolsó évtizedekben kezdett meghonosodni. *(Nem kétfelm, egy igencsak szűk réteg, a felső tízezer, az akkori arisztokrácia képviselői a luxus éttermekben, vagy otthoni partijaikon minden bizonnyal a legkiválóbb olasz, francia, vagy magyar borokkal, pezsgőkkel kvaterkázta.)* Az említett kocsmákban kommersz folyóbort tisztán ritkán fogyasztottak, többnyire spriccert (fröccsöt) ittak szódával. Ha a pincér üvegkancsóban kihozta a rendelést, kérés nélkül letett mellé néhány üveg jó hideg „éles” szódavíz. Fröccsivásban élenjártak eleink, a spriccernek bármelyik változata „enyhe” ásványvízzel ma sem kedvelt. Nem az igazi. *(A XIX. század közepéig, amíg Jedlik Ányos ki nem találta a szikvizet, addig a bort mindenhol, így Albertfalván is, hideg, tiszta vízzel hígították.)*

Egy nagy kád káposztát október végén, december elején szinte minden háztartásban savanyítottak, ami kitartott a következő savanyításig. Ha mégis elfogyott, akkor friss káposztát használtak. Némelyik korabeli szakácskönyv 13 féle káposztás ételt ír le, ilyen a napjainkban szintén népszerű töltött káposzta, a paradicsomos káposzta, vagy a párolt édes káposzta. Albertfalván különösen kedvelték a babos káposztát. Sok babot, lencsét és borsót főztek eleink, s ha nem volt hús, vagy a böjt miatt nem lehetett hússal tálalni, pirított hagymával szervíroztak. Sokat írtam a húsról, pedig egyáltalán nem volt mindennap az asztalon. A katolikus egyház az évet húsevő és nem húsevő napokra osztotta, szigorú megtartóztatási előírásaival. E szabályok egy része egyetemes, más része regionális volt, valamint mindig akadtak felmentések. Az absztinencia mindenekelőtt a húsetel tilalmát jelentette. A hal nem számított húsnak, viszont a sváb Albertfalván minimális mennyiségű halat ettek, azt is leginkább karácsonykor. *(Karinthy Frigyesről származik állítólag a következő szlogen: Mondja marha miért oly bús, olcsóbb a hal, mint a hús?)*

Az első albertfalvi telepések pénteken, szombaton, (valamint sok helyen, szerdán) és természetesen nagyböjtben hústalanul étkeztek, emiatt 192 húsos napra 172 hústalan nap jutott. *(A protestánsok böjtje az újkorban nagyon radikálisan változott, végül csak nagypéntekre vonult vissza, de ki volt ebben a faluban akkor protestáns?)* Ahogy múltak az évek, a böjti, valamint az absztinenciás napok száma a katolikus egyházban is folyamatosan csökkent, hogy a II. Vatikáni Zsinattal már csak a hamvazószerdai és nagypénteki böjt maradjon szigorú. Az albertfalviak többsége azóta már nemcsak a vallását nem tartja, hanem a böjtölést sem gyakorolja. *(A számtalan agyonreklámozott lé böjtről meg az un. tisztító-kúrákról most kicsit felejtszünk el.)* A böjt elmaradásához hozzájárult a negyvenévnyi ateista propaganda, az egyháznak módszeresen, intézményesen történő ellehetetlenítése, megnyomorítása. Az iskolai és üzemi étkezéseknél hamvazószerdára és nagypéntekre „különösen odafigyeltek”, akkor tálalták a legínycsiklandozóbb húsételeket. De a kommunista propagandánál, elnyomásnál még hatásosabbnak bizonyul az egész nyugati kultúrában erőteljesen nyomuló liberalizmus és a szekularizáció. Emiatt tőlünk nyugatra sem sokkal jobb a helyzet, de ez a történet külön megérne egy „mesét”. Ma már a gyakorló vallásosak is egyre kevesebbet tudnak a böjtről. Például a 10 évvel ezelőtti regnáló balliberális kormányunk alatt a torkos-csütörtököt a hamvazószerda utáni csütörtökre tették, s alig tűnt fel valakinek, hogy a torkos-csütörtök Európában mindenütt (ahol van ilyen) a nagyböjt előtti utolsó csütörtök. S amikor ezt véletlenül szóba hozom mélyen vallásos barátaimnak, tudatlanságomon felháborodva magyarázzák, „hisz az már nem böjt!”. Valóban nem, (csak nagyböjti időszak) de talán lehetett volna ebben is, mint annyi másban, Európát utánozni. Hab a tortán, hogy némelyik étterem háromnapos „torkos-csütörtököt” reklámoz, amiben természetesen a hamvazószerda is belefér. Előljáróban említetem a Retro kifőzdét. Közvetlenül a mostani Retro mellett volt, egészen a múlt század hetvenes éveig, a Szarvas étterem, a háború utáni szocialista érának egyet-

len albertfalvi vendéglője. Konyhája nem lehetett felejthetetlen, mert eddig bárkinél érdeklődtem, senki nem emlékezett főztjének különlegességére, senkiben sem hagyott mély nyomot séfjeinek tudománya. Tudom, e sorok írójának illene emlékezni, erre a „szocreál” berendezéssel felszerelt „vendéglátó ipari üzemezségre”, hisz húgommal, iskolai menza helyett évekig ebédeltünk, mint abonensek asztalainál. Viszont akárhogy kutatok emlékeimben, a fél évszázada érzett ízekből, zamatokból, az ételek minőségéből, sajnos semmi nem maradt, minden a múlt ködébe veszett. Filléres anyagi gondjaink lévén a családi ünnepek ebédjeit, vacsoráit általában otthon fogyasztottuk, a diákmenzai menüminőségéből pedig nem lenne korrekt hitelt érdemlő következtetéseket levonni. Sajnos már arra sem emlékszem, hogy az éttermet másod, vagy harmadosztályba sorolták-e, emlékeimben csak a kis letéphető szelvények maradtak meg, és az az egy forintnyi borra való, ami a pincérnek minden alkalommal dukált. (Istenem, egy forint borra való!)

Természetesen Albertfalva határain belül jelenleg van még néhány vendéglő. Mindenekelőtt a VakVarjút illik elsőnek említenem. (1116 Érem utca 2.) Van ismerősöm, aki Nagytétényből rendszeresen oda jár ebédelni, sőt, a nagy családi ünnepeket többnyire ott tartják. Néhányszor mi is vacsoráztunk asztalainál, és eddig nem csalódtunk. Lássuk be, has dolgában az ember néha nagyon szubjektív tud lenni. *(Ha bírálát éri a VakVarjút általában nem a konyháját bírálják, inkább a kiszolgálás gyorsaságát, ami rohanó világunkban már egyáltalán nem elhanyagolható szempont.)* A pincérszakmát valamikor évekig tanulták, miközben ma – különösen Balatonon főszézonban – minden diák, akinek van két keze, az felszolgálhat. Nem csoda, hogy sok régi vágású ember rossz néven veszi, ha nem kap megfelelő udvarias, és gyors kiszolgálást. Az viszont tény, hogy aki bármilyen okból, nem szeretné Albertfalva határait elhagyni, annak egy hétféjei ünnepi ebédre, vacsorára mindenképpen a VakVarjút ajánlom. A VakVarjútól néhány lépésre, Albertfalva „kapujában” (a Retro pandantjában) kínálja magát a VakVarjúnál olcsóbb étlappal jelentkező vendéglő, az Újbuda Terasz, cukrászda és gyorsbüfé. (1116 Fehérvári út 168–178) A nyáron nagy terrasszal bővített étterem elsősorban Paulaner söréről vált nevezetessé. „Októberfest” idején minden évben kitűnő bajor ételekkel, italokkal készülnek. Szép őszi délutánokon okvetlenül érdemes egy igazi káposztás bajor csülökre belátogatni. Náluk nincs hétköznapi menü, de a szomszéd gyorsétterem önkiszolgáló részében, reális áron (hétfőtől-péntekig) menüt, valamint gyorsan készíthető sültket, készételeket rendelhetünk.

A Duna parthoz közeli Hotel Berlin éttermébe ritkán tér be az utcáról látogató. A szállodát, e sorok írásakor felújítják, de amint értesültem, konyhájuk valószínűleg nem lesz. Ha elkészül a három csillagos szálloda korszerűsítése, elsősorban a szállóvendégek reggeliztetését szeretnék éttermükben biztosítani.

A település déli határában épült fel a Savoya parki nagy bevásárlóközpont. Itt két önkiszolgáló büfé várja, reális áraival a vásárlás közben megéhezett látogatókat. Az Asia büfé elsősorban európaiasodott keleti – kínai, thai – ízekkel várja vendégeit.

A mellette lévő Gömbi ételbár pedig a megszokott, magyar ízlésvilághoz közelebb álló falatokat kínál. Az évek során mindegyiket meglátogattuk, különösebb problémánk a minőségével sohasem akadt. Viszont ehhez hozzá kell tennem, jómagam nagyon szívesen eszem thai vagy kínai ételeket. Nyugati útjainkon rendszeresen ebédelünk „kínainál”. Szívesen esszük a fűszeres, sokszor kicsit csípős, jellegzetes ízű ételeket és az sem mellékes, hogy az árak passzolnak pénztárcánkhoz. Azt azért hamar megállapítom, hogy nincs mindenki úgy ezekkel a keleti ízekkel, mint jómagam. Néha meg-megállok, és elnézem a két kis büfé közönségét. Amíg az Asialand ebédidőben ketten, hárman üldögélnek, a Gömbi ételbárnál alig lehet szabad asztalt találni. Mielőtt levonnám a következtetést, hogy az albertfalviak megmaradtak eleik magyaros ízlésvilágánál, azért jó tudni, az Auchan, nemcsak Albertfalva, hanem egész Újbuda, sőt Budafok bevásárló központja. Úgy tűnik, a magyar ember gyomrának több idő kell a globalizációhoz, mint a fejének?

Nemrégiben értesültem arról, hogy a Sáfrány és a Fonyód utca sarkán lévő volt Héring telken hamarosan kávéház nyílik. Albertfalván egyáltalán nincs igazi kávéház, legfeljebb automatákból lehet egy-egy gyengécske kávé, kapucsínót inni. Aki közelebről ismer, tudja, egy minőségi kávéért képes vagyok Dettivel messze földre elautózni. A kávéházi kultúrának Budapesten – különösen külvárosban – nem tudom, mennyire van ma létjogosultsága. „Nem itthon és mégis otthon” kávézni – ahogy Peter Altenberg a bécsi író mondta – pedig nem haszontalan időtöltés. A „nyilvános nappali szoba” egy egészen sajátos világ. Barátokkal, barátnőkkel csevegni egy jó kávé mellett sokunknak szimpatikus lehet. Kérdés, van-e manapság Albertfalván erre igény, fizetőképes kereslet. Altenberg könnyen beszélt, egész életét Bécs központjában, kávéházakban élte le, még a postáját is oda kézbesítették. Hogy lesz-e a Fonyód és Sáfrány utca sarkán egy színvonalas, jól működő kávéház? Én nagyon szurkolok, hogy minél előbb legyen.

Amint az előbbi oldalakon olvashattuk az utolsó néhány évben Albertfalva (és az egész civilizált világ) éttermi kultúrája, igénye, teljesen átalakult. A családját otthon ellátó, a férjét frissen készült (szerény) ételekkel váró háziasszonyt, felváltotta a munkahelyen „robotoló” nő. *(Ezért a szóért néhány hölgytől ki fogok kapni, mert feltehetően lesznek akik kikérik maguknak, ők nem robotolnak, hanem élvezettel végzik munkájukat. Jó nekik!)* Hogy is van mindez egy mai nő szemszögéből? „Reggel, irány a fürdőszoba. A gyerekeket villámgyorsan öltöztetni. Istenem a reggeli! Rohanás az óvodába, (iskolába), s közben állandóan az órára pillantani. Jaj, el ne késsek, időben beérjek, mit szól a főnök. Ha nincs másod- és harmadállás, akkor is marad az esti házimunka. Mindig késésben vagyunk, mert még jön a Barátok közt, s egy híradót, no meg a TV Paprikát is meg kellene nézni. Mert Jamie Oliver és a televíziós főzés hercegnője Nigella Lawson olyan csodálatos dolgokat produkál. Persze mindezt fotelból, mert a pancsos dolgokhoz a konyhában sem kedvünk, sem időnk. Azért nagyon ne keseredjünk el. „Az én tanácsom az elfoglalt anyukák számára az, hogy mindig legyen egy gyorsfagyasztott pizza a hűtőben.” S ezt nem e

sorok írójának felesége mondja, hanem a brit fotomodellből átvedlett sztárszakács Lorraine Pascale. Ő pedig csak tudja!

Lássuk be, a gyorsan elkészíthető kész- vagy félkész ételek divatját éljük, emiatt a vacsorakészítésre pár perc, legfeljebb egy rövid félóra jut. A különböző színes sajtótermékek folyamatosan ontják a táplálkozási okosságokat, csak győzze az ember ezeket mind elolvasni. *(Azok betartásától most felejtkezzünk el.)* Még a tanácsok elolvasása nem is lenne akkora gond, ha ezek egymással nem lennének homlokegyenest ellentétesek. A világ megbolondult, mindenki siet, a főzéstől, étkezés-től, sajnáljuk az időt, nagyon keveset szánunk rá. Hogy jól van-e így, nem tudom. Boldogabbak vagyunk mi, mai albertfalviak, mint régi őseink? Erre azért nem merém letenni a nagyesküt, ellenben úgy tűnik, napjainkban talán könnyebben élünk. S azért az is valami!

PS: Most pedig elmegyek a henteshez, veszek egy jó nagydarab tokaszalonnát. Csak közben nehogy kihagyjam kedvenc patikámat, hogy „feltankoljak” egy doboz Dipankrin fortét.

Sümegh László

Tisztújító közgyűlés volt az AKTK-ban

Kristóf József elnök úr beszámolt az AKTK 2014-es tevékenységéről, a Szt. Mihály Akadémia programjairól, a Döngicsélő Nyugdíjas Kör tevékenységéről, a Szt. Mihály napi búcsúról, a Honismereti táborról, a választmány munkájáról és az AKTK tevékenységének átfogó értékeléséről.

Az AKTK 2014-es pénzügyi helyzetéről, pénzügyi tevékenységéről, a bevételek és kiadások alakulásáról Vas László pénzügyekért felelős alelnök számolt be. Részletesen ismertette a könyvelés alapján elkészült mérleget.

Az Ellenőrző Bizottság vezetője, Acsainé Szász Mária, minden választmányi ülésen rész vesz, így közvetlen rálátása van az operatív feladatvégzésre is. Megállapította, hogy a választmány mind a jogszabályoknak, mind az Alapszabálynak megfelelően működött. A bizonylatok ellenőrzése és a könyvelés áttekintése után a mérleg adatait is jóváhagyta. Mindezek alapján javasolta a közgyűlésnek, hogy a gazdasági beszámolót és a mérleget fogadja el.

Az Alapszabály értelmében a választmány mandátuma lejárt, így Kristóf elnök úr bejelentette, hogy a választmány befejezte munkáját, ezért újat kell választani.

Az Alapszabály értelmében az AKTK csoportjainak választott vezetői automatikusan tagjai a választmánynak. A Döngicséllő Nyugdíjas Klub május 5-i ülésén újra Csernus Gáspárt választotta 3 évre a Klub vezetőjévé, így ő már az új választmány tagja.

A választás lebonyolítására Kristóf elnök úr átadta Kiss Gábor úrnak, a Jelölő Bizottság vezetőjének a szót.

Kiss Gábor ismertette a jelöltek névsorát, akik felállással, az újak néhány szóval mutatkoztak be.

Ezután megválasztották a Szavazatszámláló Bizottság tagjait: Gere Tibor elnök, Gőz Lászlóné, és Sümegh László személyében.

A szavazás eredménye:

Választmány

Elnök: Kristóf József 41

Alelnök: Kellner Dénesné 42, Vas László 41

Tagok:

Baky Judit 41

Bodóné Szörfi Rozália 42

Dr. Winkler Gusztáv 41

Kesselyák Péter 39

Zentai Dezsőné 41

Csoboth Ákos 41

Titkár: Madaras Gábor 42

Ellenőrző Bizottság

Elnök: Acsainé Szász Mária 41

Tagok: Paarné Zsolnay Éva 42, Illavszky István 41 szavazat

Kiss Gábor úr ezek után jó munkát kívánt az újonnan megválasztottaknak. A következőkben az újonnan megválasztott elnök úr a 2015-ös tervek-ről számolt be.

Legfőbb feladataink 2015-ben.

Honismereti tábor május 29. – június 5.

Szent Mihály napi búcsú szeptember végén

Szent Mihály Akadémia (folyamatos)

Kirándulások szervezése (folyamatos)
Döngicsélő Nyugdíjas Klub (folyamatos)
Szellemi-Lelki hétvége november 20-21-én

Kristóf József elnök úr kérte a tagság aktívabb bekapcsolódását a konkrét feladatokba.

Ismételten hangsúlyozta, hogy a fiatal és középkorú generáció aktív bekapcsolódása nélkül az AKTK jövője erősen kétséges és bizonytalan lehet.

Az AKTK választmánya és tagsága köszöntötte a 20 éves nyugdíjas klubot a Cavinton táncegyüttes rövid műsorával. Ezt a Klub egy foglalkozásának bemutatójával köszönte meg, de idő hiányában csak egy részét tudta bemutatni.

A végén szerény agapéval ünnepeltük összejövetelünket: egy órányi kellemes beszélgetés és falatozás zárta a közgyűlést.

Az AKTK választott tisztségviselői és valamennyi tagja hálásan köszöni az albertfalvi hívek nagylelkű adományát, a 330 ezer Forintot, amellyel a Honismereti tábor lebonyolításához hozzájárultak. A Jó Isten fizesse meg nekik!

Madaras Gábor

Új kiállítás az Albertfalvi Múzeumban

„A magyar nyomtatott szólás- és közmondásszótárak története” című kiállítást 2015. május 30-án, szombaton nyitották meg. Köszöntőt mondott: Beleznay Andor. A kiállítást Fábián Zsuzsanna, az MTA Szótári Munkabizottságának elnöke nyitotta meg.

A kiállítást az albertfalvi Petőfi Sándor Általános Iskola és a ferencvárosi Jaschik Álmos Művészeti Szakközépiskola diákjainak munkái illusztrálják.

A kiállítás rendezője: Kiss Gábor, a TINTA Könyvkiadó főszerkesztője.

A kiállítás megtekinthető 2015. június 30-ig kedd, csütörtök, szombat 14–18 óráig.

Albertfalvi Hely- és Iskolatörténeti Gyűjtemény,
1116 Budapest, Pentele utca 8.